

(رای دادن را صلاح ندانستند)

رئیس - پس رأی نمیگیریم - سه فقره لایحه است که وزارت مالیه فرستاده است در باب حقوق متوفیات فقط خوانده میشود و بعد اگر رأی می دهید بکمسیون رجوع شود والا در همین جا رأی گرفته شود (ذکاء الملک لواجب را قرائت کرد)

رئیس - چون میدانید کسی که مرحوم شدو حقوق او از پانصد تومان نقد و ده خروار جنس علاوه باشد بموجب قانون باید مجلس شورای ملی رأی بدهد این است که وزیر مالیه اینها را پیشنهاد کرده است (در این سه خصوص اینجا رأی میگیریم یا بکمسیون رجوع شود)

وکیل التجار - يك توضیحی می خواهم بدهم اگر بکمسیون رجوع می شود محتاج نیست همانجا توضیح میکنیم و عرض خودم را خواهم کرد

افتخار الاعظمین - چون اذهان ما مسبوق نیست لذا ما نمی توانیم رأی بدهیم خوب است بکمسیون رجوع شود و در آنجا تنقیح شود

وزیر زاده - بنده گمان میکنم که اگر بکمسیون رجوع شود و در آنجا مذاکره و تصویب شود کافی است

رئیس - آنکمسیون سابق که نمی تواند در این باب رسیدگی کند مگر اینکه از طرف مجلس رجوع شود بآن کمسیون که تکلیف خود را بنماید

نواب - سابقا قرار شد که اینها را سالی یکمرتبه یا دو مرتبه بمجلس بفرستند بعد از آنکه جمع شد آنوقت خودشان تمیضات خودشانرا یعنی وزارت مالیه خواهند کرد این جا مخالف قانون متوفیات می نویسد ولی جهتش را هم می نویسد که بعد از تحقیقات معلوم میشود که اینها فقیر هستند

رئیس - اما التفات بفرمائید که اینها از پارسال و پیرارسال مانده است اگر جواب بآنها داده نشود اسباب یأس آنها میشود والا متوفی راهمانطور که فرمودند برما کز لازمه تلگرافا یا کتباً اظهار میکنند و جواب می خواهند اگر آنها را یکسال یا شش ماه بی جواب بگذارند اسباب پریشانی و یأس آنها میشود اما اینها از پارسال و پیرارسال است قانون متوفیات هم تصویب کرد وزیر مالیه نیز تحقیقات خودش را کرده جز در يك فقره که گویا نتوانسته است تحقیق بکند و در دو مطلب دیگر رأی خودش را اظهار داشته و این رأی که میدهد موافق قانون است مثلا کسی که حقوقش دوست تومان بوده است برای عیال او صد تومان تصویب میکنند چرا برای اینکه نصفش را میباید ازند و منوط میماند برای مجلس و تصویب وزارت مالیه و برای عیال او سهم دختری میدهد که می شود صد تومان و آنکھی وقتیکه از پانصد تومان متجاوز شد منوط میماند برای مجلس و تصویب وزیر مالیه در این دو باب داده است حالا در این باب بهمان کمسیون مجلس رجوع میشود که ملاحظاتی خود را بنمایند

تقی زاده - آن کمسیون وقتی که اجتماع کردند ملاحظه کردند که این جور ملاحظات را نمی توانند قبول کنند برای اینکه آن کمسیون برای بودجه موقتی ادارات معین شده است و فوری است با خرسال چیزی باقی نمانده با وجود این بعضی از اعضاء نتوانستند در سر کار خودشان حاضر شوند با این کوتاهی روزها مثلا قرار گذاشته اند یکساعت بعد از ظهر تشکیل شده تا اول مذاکرات

مجلس مشغول باشند با وجود این بنده نمی توانم حاضر بشوم روزی سه چهار کاغذ از این قبیل میرسد و این بودجهها همین طور مینمانند (آقای مؤتمن الملک نطقی کردند چون آهسته بود مسوم نشده)

رئیس - سابقاً ارباب جرائد تظلمی کردند بکمسیون عالی در باب زیادی اجرت تلگراف و پست که زیاد است و در آنجا موقتاً قرار شد که يك تخفیفی داده شود تا زمانی که مجلس شورای ملی منعقد شود و آنوقت مجلس هر طور که صلاح داند تصویب کند این است که وزارت پست در این خصوص امروز بمجلس اظهار کرده و رأی خواسته است

(در این موقع ذکاء الملک لایحه وزارت پست را قرائت کردند)

وزیر زاده - چون در ایران هر کس میخواهد ترویج معارف بکند فوراً دچار یک خسارتی میشود بنده عرض میکنم در اینجا بارباب جرائد يك تخفیفی داده شود بهتر است

منتصر السلطان - بنده در این خصوص نخواستم عرض کنم که این بکمسیون رجوع شود البته هر طور صلاح است مجلس تصویب خواهد کرد

وکیل التجار - بنده عقیده ام این است که رجوع وزارت معارف شود که هر قدر خود او ملاحظه کند یا کمتر یا بیشتر تخفیف بدهد یا ندهد، فاتح الملک - بنده عرض میکنم برای ترویج معارف خوب است همانطور که گفته شد بارباب جرائد تخفیفی داده شود

تقی زاده - در اینطور چیزها که بمجلس پیشنهاد میشود عرض کردم که بنده خیلی ملاحظات دارم این کاغذ يك اعلانی است که با ادارات جرائد داده میشود بنده عرض میکنم که باید همین مطلب بطور قانونی چاپ شده ۲۴ ساعت قبل از وقت داده شود قرائت تلاسه شود بعد رأی گرفته شود

رئیس - بلی همینطور است ما هم داخل مذاکرات نمی شویم خواستم معلوم بکنم که باید بکمسیون رجوع شود یا خیر حالا بکمسیون رجوع خواهد شد چون دیروز جمعه بود و مطبوعه بسته بود تمام نظامنامه را چاپ نکرده اند ولی این قدری که رسیده است امروز قرائت میشود هیچ فرقی نمی کند برای اینکه زودتر انجام شود شروع بقرائت این مقدار که حاضر است میشود (در این موقع) شروع بقرائت نظامنامه داخلی شده ۸۱ ماده قرائت شد

رئیس - بقیه قرائت اول در جلسه آتیه خوانده میشود (مجلس سه ربع از شب ختم شد)

جلسه ۱۶

مذاکرات روز یکشنبه ۲۸

ذیقعة الحرام ۱۳۲۷

مجلس دو ساعت ربع کم قبل از غروب منعقد معاضد الملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کردند

رئیس - در این خلاصه ملاحظاتی هست

شیخ محمد - اینجا نوشته شده چهار کرور تصویب شده و حال اینکه هنوز تصویب نشده

رئیس - نوشته شده اغلب تصویب کردند (بعد بنا شد از وزارت مالیه لایحه پیشنهاد شود که چه مقدار نقره باید وارد شود)

(در این موقع از طرف رئیس اجازه شروع بقرائت نظامنامه داخلی داده شد) (بعضی اظهار داشتند که هنوز بقیه را نیاوردند و ما نداریم که مطالعه کنیم)

رئیس - چون دفعه اول است خوانده میشود و برای دفعه ثانی آورده میشود آنوقت مذاکره خواهد شد (در این موقع آقای ذکاء الملک بقیه نظامنامه داخلی را از ماده ۶۶ تا ماده ۱۵۲ که آخر نظامنامه است قرائت نمودند)

رئیس - چنانکه گفته شد متمم نظامنامه توزیع خواهد شد و اقلاً ۲ ساعت بلکه بیشتر برای مطالعه آقایان فاصله خواهد شد که همگی مطالعه بکنند روز سه شنبه انشاء الله تعالی شروع بقرائت ثانی و مباحثه خواهد شد (مجلس یکساعت قبل از غروب ختم شد)

جلسه ۱۷

مذاکرات یوم سه شنبه سلخ

شهر ذیقعة الحرام ۱۳۲۷

مجلس سه ربع قبل از غروب بعد از آن که مدتی خصوصی بود علناً منعقد شد معاضد الملک خلاصه مذاکرات یوم یکشنبه ۲۸ را قرائت کردند

ذکاء الملک - چند فقره تلگراف تبریک است که چون سیم خراب بوده دیر رسیده است (از قصر - از هیئت علمیه نجف اشرف) (از کرمانشاهان از انجمن مساوات کربلا) (از قصر - ایضاً از اتحاد علمیه کربلا) (از رشت - از حاج محمد رضای رئیس انجمن ایالتی) و اعتذار جسته از اینکه چون زمان انعقاد مجلس بواسطه کسالت بویته رفته بودم باین جهت در عرض تبریک تاخیر شده است (در این موقع شروع بقرائت نظامنامه داخلی شده و تا ماده ششم قرائت و مباحثات لازم بعمل آمده و غیر از ماده دوم که قرار شد مجدداً بکمسیون برود در سایر مواد رأی گرفته و با کثرت تصویب شد)

رئیس - بقیه مذاکرات میماند برای فردا عصر چون خیلی عقب افتاده است قدری زودتر شروع میشود فردا از سه ساعت بغروب مانده مجلس منعقد خواهد شد و ماده دوم هم که قرار شد بکمسیون رجوع شود در کمسیون مذاکره خواهد شد و هر کس مایل است در باب ماده دوم مذاکره نماید در آنجا حاضر شود (مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۸

مذاکرات چهارشنبه غره

ذیقعة الحرام ۱۳۲۷

مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد شد معاضد الملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کرد

رئیس - موضوع مذاکرات امروز نوشته وزارت مالیه در باب ضرب چهار کرور نقره و در خصوص پنج نفر نماینده که بموجب نظامنامه انتخابات هر گاه یکی از اعضاء مجلس شورای ملی استعفاء یا فوت نماید بیش از سه ماه بانقضای دوره باقی باشد مجلس شورای ملی بکنفر بجای او با کثرت تام انتخاب می نماید در این باب لازم است آقایان در خصوص اشخاصی که انتخاب خواهند شد تا ملات خود را نموده که روز سه شنبه آتیه انتخاب خواهند شد و آن پنج

نفر و کبل است (ذکاء الملك رقمه وزارت مسالیه را در خصوص ضرب چهار کرور تومان نقره را قرائت کرد)

رئیس - آنچه از وزارت مالیه رسیده است معلوم میشود در اینباب یک اعتقادی دارد که باید این مسئله همبطور ما تصویب کرده است بگذرد یعنی مجلس تصویب کند چهار کرور را یازد کند یکی از این دو شق باید معلوم شود و تأخیر را بهیچ وجه جایز نمیدانند بپاره ملاحظاتی که همه آقایان میدانند و چون این مطلب سه مرتبه در اینجا مذاکره شده است و در آن مذاکره اخیر قرار شد اساساً در حقیقت آوردن نقره و ضرب آن قبول شود الا آنکه مقدار زدمت را وزارت مالیه قرار بود پیشنهاد کند مقدار را بطوری که کمیسیون تصویب کرده بود در همان چهار کرور ولیکن مدت را بطوریکه ملاحظه فرمودید نمی تواند معین بکند حالا در این باب فرمایشات خودتان را بفرمائید

وکیلالتجار - بنده در مسئله تصویب مقدار لازم نمیدانم دقت بکنند بجهت اینکه آنچه لازم است بوده توضیحات داده شده است ولی در مسئله مدت لازم میدانم حالا که وزیر مالیه نتوانستند معین کنند مجلس مجبور است که اقلاً اکثر مدت را معین کند که تا کی خواهد بود بکلی الامتداد بود صحیح نیست و آن کسانی که میخواهند این مقدار را ضرب نمایند باید وزارت مالیه مدت را معین که طولانی نشود شاید یکوقت طول کشد و ضرابخانه بیکار و معطل بماند و نتواند خودش اقدام دیگری بکند یا نقره دیگری را تحویل بگیرد برای اینکه وقتی بیکار ماند لابد میشود باید بقرار خود رفتار نماید آنوقت اگر یکمدت معین نباشد و طرف مقابل هم مجبور نباشد که در مدت معین تحویل بدهد نمیتواند که ضرابخانه بیکار بماند و آن آدم هم بخواهد بعد از هشت ماه بیایرد پس یکا اکثر مدتی لازم میدانم که مجلس معین بکند که هر کس میخواهد فراری بدهد از هر کس میخواهند نقره بخرند یا تحویل بگیرند قرار بدهند تا آنوقت تحویل بدهد و اگر ندارد آن قرارداد از درجه اعتبار ساقط است

رئیس - این را اثبات بفرمائید آن روز در خصوص مدت چیزیکه مجلس اظهار کرد بود وزارت مالیه این است که سابق بر این مثلاً گفته میشد که در یکسال دو کرور بیکه اجازه داده میشود کافی است مثلاً برای یکسال یا بیست ماه یا ده ماه بیکه چه مدتی معین شود والا معلوم است در چهل پنجاه روز تقریباً این نقره وارد ایران شود و چهار کرور در چهار ماه یا پنج ماه طول دارد سکه شود این مدت اینجا بالطبع میدانند یا بهوجب کثرت با خود دولت بخواهد بیایرد البته از ارزانی نقره استفاده خواهد کرد و هر چه زودتر ضرابخانه آنها را زودتر خواهد داد اینکه اینجا گفته شده است مدت نمیتواند معین کند معنی این است که نمیتواند بگوید که این چهار کرور برای یکسال یا دو سال دیگر است زیرا میگوید این مدت را بالطبع لازم خواهد داشت و وزارت مالیه تمام ملاحظاتی خود را در عمل مسکوکات خواهد کرد شاید یکی از ملاحظاتی این باشد که میزان مآخذ مسکوکات را در ایران بخواهد پروری طلا بگذارد یا اینکه معین وضع بیکه مقدار نقره میآوردند

بدر بضر ابخانه را ببندند حالا مادر آن خصوص هر چه مطالعه و ملاحظه داریم میتوانیم بیان کنیم

آقای شایخ محمد - این مسئله چند ملاحظه داشت یکی مقدار و یکی که اهمیت داشته همان مسئله کثرت و آوردن خود دولت مسئله کثرت که در این ورقه نبوده است اگر اینرا هم لایحه خواهد داد مجلس در اینهمه رای خواهد داد میشود کثرت داد اما گمان من این است که باین نوشته میخواهند عمل را ختم و کثرت دادن خیلی اشکالات دارد

رئیس - امروز مجلس شورای ملی میخواهد در باب آوردن نقره رای بدهد معلوم است که وزارت مالیه بتصویب مجلس عمل میکند اما مجلس میخواهد که این قبیل چیزها چنانچه در اصل (۵۰) ذکر شده است یا در اصل دیگر ذکر شده است داخل کثرت یا چیز دیگری است وزارت مالیه میگوید در این خصوص خواهی مجلس آمد و ما هم نمیتوانیم او را مجبور کنیم که امروز بمجلس بیاید اما داخل مباحثه بشود وزارت مالیه ملاحظاتی دارد در این باب ما هم یک ملاحظاتی داریم در این باب وقتی مذاکره بیان آمد آن ملاحظاتی با مجلس شورای ملی است که حقیقت آن یکماده یا دو ماده تفسیر خواهد شد و آنماده هم اختیارش با مجلس شورای ملی است که دقت بکنند جداً تکلیف هر دو طرف معلوم خواهد شد

آقای شایخ محمد - مقصود این است بآن جمله که اصرار دارد زود رای داده شود از حیث قیمت و فلان لایحه در مسئله کثرت هم همان روز در مجلس رای بخواهد که هیچ ندارد بعد فردا چه کنیم مثلاً امروز رای داد فردا هم رای باید در مسئله کثرت بدهد بهتر اینکه یکدفعه در مجلس رای بخواهند

رئیس - اگر آوردن نقره را وزارت مالیه داخل آن مباحثه میکرد و میگفت من هیچ لازم نمیدانم که بمجلس بیاید بایستی در آن اساس رای بدهیم ولی بهمین قدر که ما برای خودمان معین میکنیم آنقدر محفوظ میماند الا اینکه یک وزارتخانه است که یکماتفاقی قانونی با مجلس پیدا کرده عجالتاً با سانی صرف نظر نمیکنند ما هم صرف نظر نمیکنیم و میگذارند بیکوقت در حقیقت یک وزارت می خواهد در یک مباحثه با ما داخل شود و یک مباحثه قانونی نباید حالا او را ما نمیتوانیم داخل در یک مبحث دیگر نمائیم اگر در این مبحث صرف نظر میکرد از تصویب مجلس همین است که میفرمائید ولی صرف نظر نکرده است یک روز دیگر صحبت میکنیم

آقای شایخ محمد - کثرت را هم مجلس باید تعیین کند و او داخل مذاکره نمیتواند بشود

آقای شایخ اسماعیل نوبری - بنده تقریباً میخواهم عرض کنم که مجلس میخواهد چنین اجازه بدهد باید او را به بینه وزارت مالیه که میخواهد اجازه ورود نقره را از مجلس بگیرد و مجلس این را بدانند که چطور اجازه میدهد کثرت داده میشود یا اینکه همانطور که بعضی از آقایان گفتند خود دولت وارد میکند باید اینرا مجلس بدانند باید بشود که آن منفعتی که عاید تجار میشود عاید خود دولت بشود بنده که یکی از نمایندگان هستم همه میدانند ارزانی نقره را می دانم و همه میدانند که امروز مملکت مایول لازم دارد و آوردن نقره را لازم دارد که بیایرد لکن بچه شکل بیایرد ما همی که کیفیتش را ندانستیم چطور رای بدهیم اما این مسئله مسلم است که امروز باید بیایرد و کثرت را ابتدا لازم نیست بواسطه آن بحذوراتی که در پیش است و میدانید چه بحذوراتی است بعضی از آنها ذکر شدنی است بعضی ذکر نشدنی است از آنجمله اینست که امروز دو بیست نفر رفته است خانه وزیر مالیه و هستند که میگویند که کثرت اینرا بامن به بندید و جهت همان ارزانی نقره است

اسدالله میرزا - عرض میکنم برخلاف عقیده بعضی از آقایان که اظهار کردند مدت لازم است معین بکنیم بنده عقیده ام اینست که لازم نیست بجهت اینکه وزارت مالیه از مجلس موافق یکماده قانون که این حق را داریم خواستند که مجلس تصویب کند معادل یک مبلغی نقره بیایرد و امروز سکه کند و مطابق پرسدانی که داشت بنا بر این ماده قانون اساسی که بعد از این اگر بخواهند سکه بکنند نقره باید بمجلس بیاید بنده گمان میکنم مدت معین کردن که دو ماه دیگر یا هشت ماه دیگر بکلی بیحاصل است و اینرا هم از روی حساب میدانم که ضرابخانه مادر روز بیست هزار تومان سکه نمایند و شصت هزار تومان در ماه میشود و جمعه ها که انداختیم در ماه یک کرور میشود میتواند سکه کند اگر مسلسل سکه کند این چهار کرور را در چهار ماه میتواند سکه کند و بعد از این چهار ماه چنانچه جناب رئیس اظهار کردند هزار جور چیزها پیدا میشود که باید در آنها رسیدگی کرد قیمت نقره ممکن است اختلاف پیدا کند که بعد شاید صلاح نباشد نقره بیاید پس باین جهات بنده گمان میکنم معین مدت امروز لازم نیست هر وقت بخواهند سکه کنند مجدداً بنظر مجلس میسرانند اگر آنوقت مجلس و قهای خود را صرف کرد اگر آنوقت صلاح دانست که اجازه و ضرری برای مملکت داشت اجازه نخواهند داد در مسئله که مذاکره میشود در خصوص اینکه وزیر مالیه بعد از آنکه اجازه دادیم بعد چه خواهد کرد به تاجر خواهد داد یا دولت خودش وارد میکند اینجا بنده عقیده ام به آقایان و کلام مخالف است یا بنده را متقاعد نکند بجهت اینکه اگر نباشد بگوئیم نقره را توسط مکاری وارد کنند یا کشتی آن سئوال را بمجلس پیش از وقت نباید از وزیر بفرمایند وزیر امروز اجازه میدهد موافق مصلحت روز و مقتضیات وقت چهار کرور نقره وارد کند بعد اگر

دید وزیر موافق بترتیبی که منافع و مصالح دولت نیست رفتار کرده آنوقت وکیل حق انترپلاسیون دارد او را می خواهد و میگوید شما امروز در این امور منافع دولت را ملاحظه نکرده اید آن حق است که موافق قانون اساسی باماده شده است کاز وزیر توضیح بخواهیم اما اینکه حالا بگوئیم برای ما شرح کنید که بفلان تاجر خواهیم داد یا خودتان وارد میکنید بنده این را صلاح نمیدانم خاصه در امروز که بوزیر مالیه نان اعتمادی دارید و از او نباید سؤال بکنیم که برای ما شرح بدهد که بفلان تاجر خواهد داد یا خودشان وارد خواهند کرد و سکه خواهند کرد و صرفه دولت امروز باین است که خودش وارد کند ولی در صورتیکه از برای آنها ممکن باشد یک تکلیف شاقی است که حکماً میبایستی خود دولت وارد کند شکل دیگری هم هست قسمتی از تجار قیمت مناسبی یا نقره در وارد میکنند بشما میدهند یا بترتیبی که سابق رفتار کرده اند میکنند بترتیبی که دارند ضرب میکنند و یک حق العملی بضر ابخانه میدهند در هر صورت بعد از اجازه دادن چهار کرور نقره اگر حرفی داشته باشیم انترپلاسیون میکنیم امروز می توانیم معین کنیم و از ایشان سؤال بکنیم حالا نمی توانیم سؤال بکنیم

منتصر السلطان - بنده مقصود عرضم این بود که اگر تعیین مقدار نقره را نکنیم و معین نکنیم مدتش را وقتیکه اجازه دادیم میدانیم بعد از ۳ ماه دیگر چهار کرور از ما اجازه خواهند خواست یا باید همیشه ما بعضی مصارف لازمه مان را از همین محل تصور کنیم عقیده بنده این است که نقره فوق العاده ضرر دارد بعضیها هم عقیده شان این است که ضرر ندارد ورود نقره و اگر همیشه ما سه ماه یا چهار ماه بچهار ماه بدانیم یک لایحه میآید اینجا و وزیر مسئول خواستار میشود که ما بعضی اجازه ها بدهیم که از همین مجلس هم باید بگذرد و همیشه باید اجازه بدهیم و مذاکره نشود در اینکه چه مآخذ نقره وارد می کنند و اگر چنانچه لازم است مذاکره بشود مدتش هم معین بشود که برای یکسال و نیم است یا برای هشت ماه یا برای دو ماه است

فهم الملك - در باب نقره دو جلسه آمده ایم مذاکرات را شنیده ایم چندر کمیسیون چند مرتبه مجلس علنی تمام این نکات و دقائق ذکر شد مخصوصاً برای محدودیت مقدار نقره خیلی دقت شد چون کمیسیون بدلائل ثابت کرد که عجالتاً هم باید مقدار نقره معین باشد هم مدت و حالا اگر باید بآنها داده شود خیلی اسباب تضییع وقت میشود ولی باید حتماً بشود بطور صحیحی که جهات خیلی سختی دارد که اگر مقدار را معین نکنند دچار بعضی اشکالات خواهیم شد ضرر خواهد داشت برای آتی دولت و باین ملاحظه وزیر مالیه در این لایحه که داده اند ضرب توضیح نکرده اند مطلب را خوب بود یک قدری واضح تر بیان میکردند یعنی مدت را مخصوصاً معلوم میکردند حالا شاید چیزهایی بنظرشان رسیده است که خوب توضیح نکرده اند ولی خوب بود یک قدری واضح توضیح میکردند که میدانستیم و اگر واقعاً صرفه است که معین بشود و اگر ملاحظاتی هست که در کمیسیون مجلس نشد خوب بود این را هم معلوم بکنند در خصوص اینکه تاجر بکنند یا

دولت این هم باز مذاکره شد مقصود این بود که نکونند چون تاجر مملکت که در تهران هستند منتفع میشوند و تاجر سایر ولایات منتفع نخواهند شد ولی این را عرض میکنم که خوب است وزیر مالیه در این خصوص رای خودش را اظهار بدارد و توضیح بدهند و یک راهی هم معین بشود که اگر ممکن است دولت خودش اقدام کند آنوقت مذاکره بشود و کاملاً این لایحه بطور صحیح از مجلس بگذرد

معین السلطنه - در این شکلی که گفته شد بنده گمان میکنم که بقدر کفایت در این باب در جلسات سابق مذاکره شده باشد و مقصود از طرح کردن این لایحه در مجلس گرفتن یک نتیجه باشد ولی بدینخانه می بینم این نوشته خیلی مختصر و مبهم که از وزارت مالیه پیشنهاد کردند این مقصود را دور می اندازد و ما را از رسیدن باین مقصود عقب تر می اندازد چنانچه خاطر محترم آقایان مسبق است یکی از چیزها اینکه خیلی لازم است یک قانونی است که در ضرابخانه باید گذارده شود زیرا همه میدانند آنچه که وزارت مالیه باید بفرستد و ما ها تصور میکنیم یک لایحه قانونی است و اغلب از آقایان هم تصور میکردند که در ضمن این لایحه قانونی بترتیب یک کثرتی که لازم است در ضرابخانه بایستی بشود اجازه دادن هر نوع سکه صحیح نخواهد بود همه میدانند مادامیکه یک هیئتی که بکلی متصدی امری هستند در ضرابخانه تشکیل بشود کار ضرابخانه مرتب میشود و عیاری هم که در آنجا میزنند معین میکنند و محک میزنند و رسیدگی میکنند و لازم باینکه تشریح بکنیم نیست که چقدر نفع صحیح بر میدارند و تصور میکنم این لایحه در هر حال خیلی نا تمام است و ما ها بدون دانستن تمام شرایط نمیتوانیم حاضر بشویم در رای دادن

ناصر الاسلام - بنده برخلاف تصور آقایان تصور دیگر میکنم که این لایحه که وزیر مالیه پیشنهاد کرده است یک لایحه تفضیلی از حال ضرابخانه است با خصوصیاتش فرض این است که میخواهم سؤال کنم که وزیر مسئول مسئول کيست و مسئول چیست قطع نظر از اینکه محل اطمینان است امروزی که از کلای پارلمان بود که منتخب شد و صلاح دیده است که چهار کرور در ظرف ۴ ماه سکه کند یعنی معین کرد ۴ کرور سکه را حالا بیستیم امتیازش را بتجار خواهد داد یا خود دولت وارد خواهد کرد این از وظایف آن وزیر مسئول است که هیچوقت صرفه دولت را از دست نهد و هیچوقت نمی توانیم بگوئیم که امروز وزیر مسئول مجبور باشد که بیاید این مقدار را معین کند که سکه چهار کرور را در چه موقع و در چه مدت می خواهد این راهم نمی توانیم محدود بکنیم و اگر بگویند که اگر مجلس این چهار کرور را اجازه بدهد سکه خواهد کرد و هر وقت لازم دانستیم اگر نقره لازم باشد آنرا بمجلس پیشنهاد خواهیم کرد در صورتیکه مجلس قبول کرد که قبول کرد الا اگر رد کرد که رد کرده در صورتیکه قبول کرد آنوقت عمل خواهد شد

شیبانی - عرض میکنم ما اساساً ضرب نقره را قبول کردیم در مدت و مقدار کثرت حرف داریم عرض میکنم مقدار چهار کرور را که وزیر پیشنهاد کرده اند بنده صلاح میدانم و لازم

هم میدانم و باین وزیر هم اطمینان دارم و هر طور که تصویب کرد ما هم تصویب او را تصدیق میکنیم لکن در باب مدت لازم میدانم توضیح از وزیر مالیه بخواهیم که یک مدتی معین بکنند که محدود باشد اما کثرتی را که شاهزاده اسدالله میرزا توضیح دادند باید بشود و بنده شریک او در این عقیده هستم کنترل یا مفتش در اینکار خیلی لازم است و خیلی باید سعی کرد در اینکار صحیح بشود

وکیلالتجار - بنده متأسفانه باید یک توضیح مفصلی بدهم و او این است که از جزئیات اینکار در کمیسیون مذاکره شده است و ضرب نقره در مجلس پیش گفته شد که ملاحظاتی صرفه جوئی و ملاحظه قیمت و ملاحظه آن منفعتی را که آن شخصی که تحویل میدهد خواهد برد باید بشود و صدی ۱۲ منفعت برای آن واسطه ملاحظه شده است که نقره را می آورد بضر ابخانه میدهد و مثالی ۲۱ شاهی میدهد ملاحظه قیمت امروزی شده است و ملاحظه مخارج تألیف و در مدتی که طول میکشد ورود نقره و ضرب شدنش شده است اینکه بعضی از آقایان میگویند که دولت امروز خودش این کار را بکند بهیچیم اگر ممکن است برای ما که این پول را بدهیم و این صدی دوازده را ببریم باقی تفاوت او تمام برای دولت میماند اینکه بعضی از آقایان میفرمایند دولت اینکار را بکند مادامیکه باید صدی دوازده فرع پول را بدهیم نمی توانیم این کار را بکنیم چیزهایی را که خودمان میدانیم دیگر نباید خودمان را گول بزنیم و بیهوده وقت خودمان را ضایع کنیم این در وقتی است که بدانیم دولت یک پول زیادی دارد بی کار و بیانک میدهد صدی دو و صدی سه و با صدی چهار فایده بر می دارد آن وقت بفرستد نقره بخرد و صدی دوازده نفع ببرد و اما کنترل این خیلی غریب است در این وقت ضرابخانه کنترلش با خودش است در ضراب خانه کنترل هست از طرف وزارت مالیه که مواظب سکه هستند و مواظب معیار صیار هستند و تمام مردم نقره را که در ضرابخانه بیرون میآید و در مملکت استعمال میکنند کنترل او هستند اگر یک قیراط تفاوت بکنند در یک قران یا اینکه یک جزئی در مقدار عیار آن زیاد شود تمام مردم و صرافان بصدا در میآیند این جزئیات را ما نباید بگوئیم وزیر مالیه باید معین بکند در راپورت خودش که چند یک قرانی و چند دو قرانی خواهد سکه زد باین جزئیات ابتدا ما نباید داخل شویم اگر اینطور باشد خوب است اول شکل لایحه قانونی را در مجلس بنویسید و مجلس شورای ملی تصویب بکند که بعد از این وزراء تکلیف خودشان را بدانند بجهت این که هر شکلی لایحه پیشنهاد شود یکدفعه مطول است قانونی نیست و یکدفعه مختصر است یک دفعه هم حد وسط است یا فلان جزئیاتش را عنوان نکرده اند او را هم بگویند فقط وقتیکه گفتیم چهار کرور تصویب شد که نقره بیایرد آنوقت جزئیاتش با خود وزیر است هر طور که صلاح میدانند بیایرد فقط بنده آنچه عرض کردم زمان و مدت معین شود باز توضیح میکنم باین ملاحظه عرض کردم که امروز وزیر مالیه یک مقدار کثرت کرد و آنها هم ملاحظه

۱

تزیلی که میبند آمدند قبول کردند اگر یکمدهت معین نباشد ممکن است آن آدم در ماه ۶ ماه ده ماه یکمدهتاری تجویز بدهد و باقی مقدار را نیارود آنوقت ضرابخانه بیکار میماند و بیهوده وقت میگذرانند این را هم بنده باین ملاحظه عرض کردم که وقت معین باشد که با کسانیکه کثرت میکنند و از کسانیکه نقره میخرند ترتیب معین داشته باشد و الا باقی جزئیاتش ابدان تکلیف مانیست .

فاتح الملک - بنده می بینم که موضوع مباحثه تغییر پیدا کرده زیرا که جلسه سابق عنوان مقدار پول ومدت بود امروز میزان کثرت در میان آمده است نمیدانم من اگر مجلس حق این دارد که در کثرت دخالت نماید این یک مسئله دیگری است البته وقتیکه بنا شود که مجلس مداخله بکند در امور کثرت باید قرار دادی که با تجار باهر کس میکنند باید برای آوردن نقره مفصلاً بدهند که تقریباً هر گرام آن را بدهند که بچه ترتیب میخوانند این کار را بکنند آنوقت مجلس می بیند اگر صلاح است تصویب میکند و اگر فقط منوط بمدت است و مقدار آن روز هم اینطور قرار شد و میخواستیم رأی بگیریم برای لایحه قانونی عقب انداختیم اینکار را بدو باید تکلیف وزراء را هم معین کردیم بجهت اینکه اینها اگر بخواهند اینطور کار بکنند هیچوقت کار نخواهند کرد و هر وقت هم ما بگوئیم چرا کار نمی کنید می گویند در مجلس ده روز باخته کردید و نتیجه اش حاصل نشد و این هرگز بانتها نرسد بنده میدانم مابین حق را داریم که در مجلس کثرت قرار داد را از وزیر مسئول بخواهیم یا یک وزیریکه طرف اعتماد شد و امروز او را مسئول قرار دادیم جزئیات او را باید خود او رسیدگی بکند اما در باب کنترل ضرابخانه گمان میکنم فقط در باب عیار ضرابخانه است که رئیس ضراب خانه مسئول است همانطور که اظهار شد مشکل است که بگذارند در اینباب یک تغییر و تبدیل پیدا شود و در مسئله نقره در صورتی که خود دولت اینکار را بکند و در افزایش پول میگردد از قراریکه تحقیق کردم در اینجا چه کنترلی میخوانند بگذارید عیار وزیر مسئول دارد آن کنترول هم که رئیس ضرابخانه است مسئول است اگر یک اختلافی پیدا کرد عیار رئیس ضرابخانه مسئول است و اگر غیر از این کثرت را ما باید بکنیم یا تجار بکنند هستند بعضی از تجار که آنها هم داوطلبند که اینکار را بکنند .

تقی زاده - بنده یک مطلب جزئی را اینجا نفهمیدم هنوز لایحه بمجلس نیامده است که مختصر باشد یا مفصل این جواب کاغذ را نوشته است که بوقع لایحه اش را میفرستم یک مطلب دیگر اشتباه کلی است و این در مجلس سابق هم بود که میگویند این وزیر مسئول است دیگر چکار داریم این بنظر بنده خیلی عجیب میآید وزیر است دیگر چکار داریم این مباحثه منطقی است مباحثه دلایل است مسئله مشروعیت و غیر مشروعیت نیست خیانت و امانت هم وزیری داریم هر روزیکه با او اطمینان داریم هر کاری بکنند صحیح است نباید بیاید اینجا مباحثه بکنند خیر بعضی مسائل قانونیست در مجلس سابق هم از یک وزیر غیر قانونی که بغیر قانون وزیر

مستول شده بود در خصوص یک حاکمی توضیحات خواستند که چرا این حاکم ظالم را آنجا فرستاده اند جواب گفت وزیر مسئول و همین را هم برای مسئولیت خود کافی میدانست بنده از این مسئله که صحبت میشود هیچ ملتفت نمیشوم که این چه تکلیف مجلس است اجازه دادن کجا جزء وظایف مجلس شورای ملی است هیچ بنده ملتفت نمیشوم که جز بروظایف مجلس شورای ملی یکی هم اجازه دادن بامورات است یکوقت هم اجازه دادن دیگری است مجلس باید تنها قوانین وضع کند هر وقت نقصی در آن قوانین یا خلافی دید میتواند آنچیز را که مخالف صرغه دولت است توضیحات بخواهد یکی هم در مسئله بودجه ادارات است که وزیر نمیتواند آن را خود بخود بکند و لازم می باشد که هر وقت می خواهد بیارود اینجا توضیحات بخواهد ولی نمیدانم که لایحه وزیر مالیه داخل کدام موضوع است خوب یکی بگوید منم عالم بشوم بنده میگویم اگر این بموجب قانون است و مجلس قبول میکند که باید یکمدهت قانون در این خصوص وضع بشود که همیشه از روی آن قانون عمل کند مثلاً می گوید سه ضرر میکند شما هم اجازه بدهید این چهار ضرر را اجازه بدهیم معنی این است که شما راضی بشوید که ما چهار ضرر در چهار ماه ضرب کنیم یعنی آنقدر که بتوانیم ضرابخانه را براه بیندازیم با کمال عجله چهار ضرر ضرب کنیم و قتیکه تمام شد باز بیائیم شما میگوئیم اجازه بدهید خواهش دارم که باز راضی شوید نقره بیاریم این معنی این است که این قانون نیست خود اجازه خواهش داخلی هیچ بابی از ابواب مسائل نیست و هیچ هیچ اصطلاحی نیست که مجلس اجازه بدهد وزیر در سر یک مطلبی اگر جزو قانون است از مجلس نباید اجازه بخواهد باید از روی قانون یک قانون وضع بکنند پس مجلس چیزی در اینجا حق خودش میداند این است که در خصوص سکه عرض کردم و آن مختلف فیه شد و گویا آنها در این مجلس با مجلس سابق دو نفر فهمیدند مخالف است میگفتند سکه نقره در اینجا باید آزاد باشد مثل سکه ضلای دول دیگر چون این سکه رایج است سکه رایج ما نقره است و سکه آنها طلا و چنانکه سکه رایج از اوست یکمدهت دلیلی نیارود ولی برعکس اینجا گفته شد خواه نقره سکه رایج باشد خواه غیر رایج باید و همه ما بموجب قانون ضرب شود مدتها و مقداراً و بارش همه چیزش باید بموجب قانون باشد و باید معلوم شود که چقدر وارد شود و در مقابل چه طلائی باشد باید محدود باشد برای چه برای اینکه آن مال التجاره که ترقی و تنزل فوق العاده میکند آنچیز را ما خذ نرود مملکت نمیتوان قرار داد در این صورت بکلی نمیتوان سکه را آزاد کرد زیرا که یک وقتی نظرم هست که پول سیاه آزاد شد و از این کار کلی ها مردم خیلی ضرر خورد چطور که در تیریز خود بودم دیدم و باز عرض می کنم چطور که سابق هم گفتم باید قانونی بر این کار نوشته شود بمجلس بیاید و از مجلس گذشته با مضای نایب السلطنه برسد جزو قانون شود مطابق همان نقره وارد کنند سکه کنند عمل کنند

مقین السلطنه - گویا عرض بنده نسبت به بعضی از آقایان اشتباه شده است عرض نکردم مجلس کنترل در ادارات جزو نگذاشت میخواهم عرض کنم مجلس خودش یک کنترل است از برای تمام ادارات اما در باب اینکه ضرابخانه کنترل دارد و حالا میگوئیم با اینکه ضرابخانه کنترل دارد میبینیم چقدر معایب پیدا شده است که در سایر ادارات که هیچ کنترل نیست هیچ این گونه عیوب پیدا نشده است .

هشترودی - اینکه آقایان میگویند که در اساس تصویب باید کرد عرض میکنم چیزی را که ما جزئیاتش را ندانیم و نفهمیم چطور رأی بدهیم و این لایحه که امروز رسیده است خیلی مجمل و مبهم است در این نمیتوان رأی داد .

ناصر الاسلام - بنده عرض میکنم در این باب مذاکرات زیاد شد بعضی از آقایان تصویب میکنند و بعضی دیگر هیچ تصویب نکرده نقره نمیکند و بعضی مطالب دیگر میگویند و یکی اینکه اینجا گفته میشود که این لایحه قانونی نیست و نمیتوان رأی داد بنده نمیدانم غرض از لایحه قانونی چیست مثلاً آنکه چند روز قبل در مسئله چاپخانه های راه نقره تقریباً یکساعت این جا مذاکره شد و بعد در وقت یکمدهت از کمیسیون که برگشت بمجلس آمد در

اینجا تقریباً یک ساعت وقت مجلس را معطل کرد و عاقبت قرار بر این شد و جناب رئیس این طور فرمودند که رای گرفته شود بعد گفتند که این رای بالایحه قانونی داده خواهد شد و فرمودند جناب رئیس که لایحه قانونی را باید بفرستد حالا امروز این نوشته را که وزارت مالیه فرستاده است لایحه قانونی نیست بلکه تعرض است بنده می بینم که یکساعت است وقت مجلس باطل شده است همان مذاکرات دو روز قبل را مجدداً از سر گرفته ایم اما اینکه میفرمایند وزیر مسئول است بلی وزیر مسئول است ولیکن بموجب اصل ۵۵ قانون اساسی ضرب سکه با موافقت قانون باید باشد هنوز قانونی از برای ضرب سکه در مجلس نگذاشته است هر وقت قانون کلی در مجلس گذشت مسلم است = با موافقت قانون مجاز است که سکه بکند اما در باب امتیازات که امتیازات باید از مجلس بگذرد و مانع توازن این قسم که گفته اند رفتار نمائیم و باید امتیازش را بمجلس بیاروند از مجلس بگذرد موضوع است خوب یکی بگوید منم عالم بشوم بنده میگویم اگر این بموجب قانون است و مجلس قبول میکند که باید یکمدهت قانون در این خصوص وضع بشود که همیشه از روی آن قانون عمل کند مثلاً می گوید سه ضرر میکند شما هم اجازه بدهید این چهار ضرر را اجازه بدهیم معنی این است که شما راضی بشوید که ما چهار ضرر در چهار ماه ضرب کنیم یعنی آنقدر که بتوانیم ضرابخانه را براه بیندازیم با کمال عجله چهار ضرر ضرب کنیم و قتیکه تمام شد باز بیائیم شما میگوئیم اجازه بدهید خواهش دارم که باز راضی شوید نقره بیاریم این معنی این است که این قانون نیست خود اجازه خواهش داخلی هیچ بابی از ابواب مسائل نیست و هیچ هیچ اصطلاحی نیست که مجلس اجازه بدهد وزیر در سر یک مطلبی اگر جزو قانون است از مجلس نباید اجازه بخواهد باید از روی قانون یک قانون وضع بکنند پس مجلس چیزی در اینجا حق خودش میداند این است که در خصوص سکه عرض کردم و آن مختلف فیه شد و گویا آنها در این مجلس با مجلس سابق دو نفر فهمیدند مخالف است میگفتند سکه نقره در اینجا باید آزاد باشد مثل سکه ضلای دول دیگر چون این سکه رایج است سکه رایج ما نقره است و سکه آنها طلا و چنانکه سکه رایج از اوست یکمدهت دلیلی نیارود ولی برعکس اینجا گفته شد خواه نقره سکه رایج باشد خواه غیر رایج باید و همه ما بموجب قانون ضرب شود مدتها و مقداراً و بارش همه چیزش باید بموجب قانون باشد و باید معلوم شود که چقدر وارد شود و در مقابل چه طلائی باشد باید محدود باشد برای چه برای اینکه آن مال التجاره که ترقی و تنزل فوق العاده میکند آنچیز را ما خذ نرود مملکت نمیتوان قرار داد در این صورت بکلی نمیتوان سکه را آزاد کرد زیرا که یک وقتی نظرم هست که پول سیاه آزاد شد و از این کار کلی ها مردم خیلی ضرر خورد چطور که در تیریز خود بودم دیدم و باز عرض می کنم چطور که سابق هم گفتم باید قانونی بر این کار نوشته شود بمجلس بیاید و از مجلس گذشته با مضای نایب السلطنه برسد جزو قانون شود مطابق همان نقره وارد کنند سکه کنند عمل کنند

تقی زاده - بنده در این باب توضیحات دارم و آن این است که بنده عرض کردم باید از روی قانون نقره سکه شود و وزیر هم باید از روی این تقاضا را بکند عرض نکردم اطمینان نداریم بنده همیشه مایل بوده که وزراء در کار خودشان مسلط و مقتدر باشند و در این باب هم گفته شد که البته اساساً ورود نقره لازم است ولی باید مطابق قانون باشد و قانونی در این باب وضع بشود .

ناصر الاسلام - بنده عرض میکنم در این باب مذاکرات زیاد شد بعضی از آقایان تصویب میکنند و بعضی دیگر هیچ تصویب نکرده نقره نمیکند و بعضی مطالب دیگر میگویند و یکی اینکه اینجا گفته میشود که این لایحه قانونی نیست و نمیتوان رأی داد بنده نمیدانم غرض از لایحه قانونی چیست مثلاً آنکه چند روز قبل در مسئله چاپخانه های راه نقره تقریباً یکساعت این جا مذاکره شد و بعد در وقت یکمدهت از کمیسیون که برگشت بمجلس آمد در

بمجلس پیشنهاد کند آنوقت رای داده شود و حال آنکه این مسئله راجع بخود وزارت پست است وزارت پست حق داشت که این کار را بکند لازم نبود که از برای او یک قانون مفصلی وضع شود که آن قوانین را جلو خود گذاشته و مطابق او عمل کند .

صدیق حضرت - بنده اساساً در آوردن نقره حرفی ندارم و خیلی مایلم که این هر چه زودتر از مجلس بگذرد ولی بعضی از آقایان اینجا مکرر لفظ کثرت را گفته میخواهم توضیح اینجا عرض کنم که این کثرت نیست این مسئله اساسی است و او این است که وزیر مسئول یک لایحه در اینجا پیشنهاد میکند میخواهم بدانم آیا مدافع این لایحه کیست در مجلس سابق غالباً ما خودمان تنها می آمدیم می نشستیم نه وزیری در کار بود و نه معاونی ولی این دفعه امیدوار بودیم که این عیب بروز نکند و حالا می بینم اول لایحه که بمجلس پیشنهاد شده است بهیچ وجه برای امداد مدافع در مجلس حاضر نیست و این را بنده هیچ لایحه قانونی نمیدانم باید هر وقت لایحه قانونی بمجلس می آید یا خود وزیر یا معاونش بمجلس بیاید تا در حضور او مذاکره شده توضیح از او خواسته شود و این سه فصلی است که بنده خود نوشته ام اجازه میفرمائید بخوانم ملاحظه شود اگر صلاح میدانید عین همین را با یک تغییر و تبدیلی یاغیر از این نوشته شود و تصویب شود آن سه فصل از این قرار است .

فصل اول اینکه ضرابخانه می تواند دو ضرر نقره ضرب نماید
فصل دوم مدت ضرب این ۲۰ میلیون مثقال از شش ماه کمتر نخواهد بود
فصل سوم اجرای این امر بعهده وزیر مالیه محول است بنظر بنده این سه فصلی است که تقریباً وزارت مالیه باید بمجلس پیشنهاد نماید
منتصر السلطان - بنده میخواستم عرض کنم منافع ضرب نقره معلوم است لکن منافع آوردن یک لایحه در این خصوص هم چنانچه فرمودند خیلی زیاد است وقتی لایحه ضرب نقره آمد و در هر یک از مواد او مذاکرات لازمه بعمل آمد معلوم است زودتر و بهتر معلوم میشود که منافع دولت و ملت را چه قسم داراست بطوریکه جناب صدیق حضرت فرمودند یک لایحه نوشته شود و آن لایحه بمجلس بیاید و در آن زمینه مجلس مذاکره نماید .

اسدالله میرزا - اول بنده توضیح میکنم فرمایش جناب ناصر الاسلام را گویا اشتباهی فرمودند درباره چاپخانه ها که در آن باب لایحه قانونی فرمودند قرار شد بنویسند اینطور نیست پیرروز قرار شد که صورت مخارج چاپخانه ها را بجزء بدهند که از روی اطلاع رای و اجازه داده شود تا اینکه یک لایحه قانونی در خصوص قرار شد نوشته شود اما آنچه در خصوص کنترل گفته میشود هیچ آن چیزی نیست که وزیر مالیه خواسته است این مطلب علیحده است و بعضی صحبت میکنند از دادن امتیاز در صورتیکه صحبت امتیازی در این ورقه وزیر مالیه نیست فقط استعجازه ورود نقره است اما آن چیزی که آقای تقی زاده فرمودند که اجازه در هیچ جای دنیا بمجلس نیست عرض میکنم در ضمن فرمایشات خودشان فرمودند که ضرب سکه از چه راه اجازه اش بمجلس است از آنجا که ضرب

سکه در مملکت بموافقت قانون باید شود و اینهم یکمدهتاری ضرب سکه است که وزیر مالیه میگوید من صلاح میدانم فلان مقدار را لازم میدانم سکه بکنم و اجازه میخواهد در صورتیکه ضرب نقره هم بنابر آنچه خودشان و سایرین فرمودند چون سکه بر روی نقره است و باید محدود باشد باینجهت لازم است اجازه را بمجلس بدهد .

آقا شیخ محمد - بنده عرض میکنم که مذاکره تمام شده است بجهت اینکه آنچیزی که امروز خیلی لازم است خارج از موضوع کردیم و آن اینست که من خیلی تعجب کردم از اینکه ما بعد از صدمه ها تجربه ها باز میخواهیم یک چیزی را تجربه کنیم آیا نبودند آقایان در کمیسیون عالی که چقدر صحبتها شد و چقدر محذورات دیده شد بعد از آن وجه اصرا رات بعمل آمد بالاخره وزیر مالیه گفت من مسئول هستم بنده عرض میکنم کنترل صحیح است و یکی از اصلاهای قانون اساسی است مقاوله نامه که در قانون اساسی است در واقع همین کنترل است و چنانچه بدون اطلاع مجلس بشود ممکن است بیک نفر از تبعه خارج داده شود آنوقت باید بگوید من مسئول هستم و میآید بمجلس جواب میدهم و جواب دادن رفع آن زحمت که دادن به تبعه خارجه است نخواهد کرد .

وکیل التجار - بنده باز می بینم بعضی اشتباهات شده است مثلاً بعضی از آقایان میگویند وزیر مالیه نمیخواهد بعضی از توضیحات را بدهد یا میگویند میخواهد بتأخیر نیندازد هیچ ملتفت آن لایحه نشده اند ما یک مخالفتی در اساس داشتیم با آن لایحه اول وزیر مالیه و آن را وزیر مالیه بکلی خارج از وظیفه مجلس میداند و میگوید لازم نیست مجلس در آن رأی بدهد حق وزیر مالیه است و من حالا داخل آن مذاکره نمیشوم و میگذارم برای آتیه و دلایل خود را پیشنهاد خواهم کرد اگر دلیلی دارم که ثابت کنم حق من است فيها والا مجلس اثبات میکند که خیر صحیح نیست و حق مجلس است و چیزی که برای آتیه خود گذاشت فقط این بود بلکه اگر در نظر آقایان باشد و روزنامه مجلس نظر کنند خواهند یافت که پیرروز که در مجلس مذاکره شد گفته شد بدو یک رای در خصوص مطلق آوردن نقره مجلس باید بدهد و بعد در خصوص مدت و مقدار وزیر باید توضیحات از روی دقت در این باب بدهد .

رئیس - خیلی از آقایان اجازه نطق خواستند و هر قدر مدت طول کشد معلوم است عقاید و افکار زیاد است و مجلس بیشتر طول میکشد و نتیجه حاصل نخواهد شد و بطوریکه من می بینم مجلس امروز بکلی برخلاف پیرروز است آنکه بنا بود لایحه قانونی بیاید در خصوص مقدار و مدت بود و آندو مطلب که بنا بود مطرح شود الان نظر آقایان برش نکته متوجه شده است یکی مقدار نقره یکی مدت یکی کنترل یکی کثرت یکی ماده (۵) قانون اساسی یکی هم ماده دیگر است که در نظرم نیست و یکی دیگر اینکه وزیر مالیه قانونی پیشنهاد کند مختصرش این است که آقای صدیق حضرت فرمودند و ممکن است بیست ماده دیگر هم بر او افزود که امروز در دولت ایران مآخذ پول بر نقره است دولت لازم میداند پنج ضرر نقره را را اشعار کرده است حالا رأی

حاج سید نصر الله - وزارت مالیه یک چیزی نوشته اند و گفته اند فوریت لازم دارد و اگر مجلس بخواهد تمام این مناقشات را حل نماید طول میکشد و این مناقشی با فوریت است در صورتیکه وزیر مالیه فوریت و ضرورت آن را اشعار کرده است حالا رأی

و مصرف نماید اما آنچه راجع بسکه بول است معلوم است جهاتی است یکی آنکه عیارش چقدر است و وزنش در دوهزاری چقدر است اقسام پول دو هزاری بکفرانی دهشاهی پنجشاهی و غیره است لیکن میدانید ضرورت و ضیق وقت بطوریکه که فرصت نوشتن یک چنین لایحه مفصلی که دارای تمام جزئیات باشد خواهد نوشت و استتکاف هم نکرده است و در خصوص این مواد قانونی حاضر شده مباحثات لازمه را خواهد کرد ولی معلوم است که در هر حال وزیر مالیه بطوری اهتمام خواهد کرد که صرفه دولت از دست نرود در خصوص کنترل هم میدانید یک ترتیبی از سابق بوده است و مخصوصاً تجاریکه نقره میدادند و میگردفتند نهایت مواظبت را میکردند که هیچ وجه اختلاف نشود و فقط چیزی که لازم است و بعقیده بنده ضرورت فوری دارد این است که برای آوردن چند ضرر نقره نقره گرفته شود که آیا لازم است بیارود یا خیر **تقی زاده** - بعد از این مذاکرات باید دورای مخالف معلوم شود اینجا بعضی از آقایان باره اظهارات میکنند و بعضی شکایت دارند و حق هم دارند یک مسئله عنوان میشود آنوقت یک وکیل اشتباهاً یک حرفی میزند یا یک مصلحت میزند و در ضمن ملامت میکند در هندوستان فلان ترتیب است آنوقت یک نفر آن لفظ هندوستانش را میگردد و عقب میکند آنوقت او هم جزء مذاکره میشود اگر اتفاقاً سهوی طرفداران مطلب بکنند آنهم جزء مذاکرات میشود حالا در اینجا ابداً حرف عیار و کنترل نبود و ابداً صحبت اینهم نبود که مقدار عیار و وزن سکه و اقسام پول چه قسم باشد و ابداً هیچ یک از آقایان نگفتند که کثرت باید بچه قسم بشود اگر هم میگفتند فرض بالذات نبود در اینجا دو مطلب اساسی بود یکی مقدار وارد نقره چون ضرورت و احتیاج تا یک درجه اثبات کرده است لزوم و مقدار پول را دیگر اینکه باید محدود باشد نقره باین جهت باید مدت معین شود که چهار ماه دیگر هم یک چنین اظهاری نکنند یک مسئله هم لازم بود معین شود که این حق مجلس است و همه روز وزراء حقوق مجلس را حق خود محسوب ندارند دیگر اینکه آنچه وزیر مالیه نوشته بود مثل یک اعلانی بود نه یک لایحه قانونی گفته شد باید لایحه قانونی نوشته بمجلس بیاید و آنچه در مسئله چاپخانه سمنان و دامغان گفته شد پیرروز از بابت این بود که در قانون اساسی مصرح است که فروش ائینه دولتی با اجازه مجلس است باین جهت گفته شد بمجلس بیاید حالا همان دو طرفی که دو مطلب دارد یقیناً اثباتا باید معلوم شود .

بدهید اگر قبول شد بسیار خوب والا برود فکر دیگری بکنند
رئیس - بلی بعضی از آقایان میفرمایند خوب بود وزیر مالیه میآید و جوابها را میداد بنده آنچه اطلاع دارم وزیر مالیه در باب همه مذاکرات حاضر است هر وقت تقاضا کنند خواهد آمد ولی در باب اینکه چهار کرور لازم است آمده و تمام توضیحات خودش را در کمیسیون داده است اگر امروز هم حضورش لازم بود میآمد آنچه از مذاکرات مجلس قبل معلوم شد لازم نشد وزیر مالیه بیاید اینجا و حالا هم يك لایحه قانونی پیشنهاد نکرده است که بیاید توضیحات بدهد نه جزئیات او را اظهار کرده است که محل تعرض آقایان بشود فقط میگوید من لازم میدانم چهار کرور تومان نقره ضرب شود دیگر در این باب بنده هیچ مذاکره لازم نمیدانم عرض میکنم باید رای گرفته شود هر کس رای داد میدهد هر کس رای نمیدهد امتناع میکند.

کاشف - اجازه میفرمائید بنده عرض دارم.
رئیس - خیلی از آقایان قبل از شما اجازه خواسته اند و اجازه داده نخواهد شد مذاکره همیتقدر کافی است حالا رای بقیام و قعود گرفته میشود در این خصوص که هر کس مذاکرات را تمام میداند و میگوید در باب ورود و ضرب نقره رای گرفته شود قیام نماید و الا قعود نماید (اشخاصیکه قیام نمودند ۳۴ نفر بودند در این موقع کلوله سیاه و سفید توزیع شد و رای گرفته شد به عبارت ذیل که معاضد الملک قرائت کردند.)

وزارت مالیه ضرب چهار کرور نقره را لازم میدانند هر کس رای دارد کلوله سفید بیندازد و هر کس رای ندارد کلوله سیاه بیندازد (رای گرفته شد) عده حضار (۵۵) نفر کلوله سفید (۳۷) کلوله سیاه (۱۶) امتناع (۲).

(رئیس نتیجه رای را اعلام کردند و گفتند مجلس ورود ضرب چهار کرور نقره را قبول کرد.)

صدیق حضرت - اگر اجازه میدهد راپورت کمیسیون موقتی بودجه را قرائت کنم.

رئیس - بفرمائید.
 (صدیق حضرت راپورت مزبور را بمضمون ذیل قرائت کردند.)

در اینوقت شروع بقرائت نظامنامه داخلی مجلس شده و ماده دوم که از کمیسیون هودت داده شده بود پس از مذاکرات در عبارتتی که از کمیسیون نوشته شده بود رای گرفتند و يك دفعه هم برای تمام عبارات رای گرفته شد ماده هفتم و هشتم ونهم هم پس از مذاکرات زیاد با تغییرات لازمه رای گرفته شد در ماده دهم هم قدری مذاکره شد بالاخره رئیس اظهار کردند چون عده کافی نیست بقیه مذاکرات میماند برای جلسه آتی.

(مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۹
مذاکرات یوم پنجشنبه دوم شهر ذیحجه الحرام ۱۳۲۷
 مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد شد چون رئیس حضور نداشتند نایب رئیس دوم ممتاز الدوله مجلس را افتتاح کردند معاضد الملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کردند.
نایب رئیس - در این خلاصه نظری هست.
مؤتمن الملک - يك مسئله از طرف بنده

پیشنهاد شده بود در باب ضرب نقره و در خلاصه قید نشده است و دیگر آنکه آنچه راجع بمواد نظامنامه است و رای در آن داده شده در این خلاصه قید شده است اگر بنا بشود هر چه در نظامنامه خوانده میشود در خلاصه نوشته شود خلاصه مفصل میشود و دیگر آنکه اشاره نشده است که راپورت کمیسیون بودجه موقتی چه بود.

اسدالله میرزا - دیروز در اینجا دو رای گرفته شد و هر رای که گرفته میشود باید در خلاصه قید شود و اینکه آقای مؤتمن الملک میفرمایند گمان میکنم جوابش را همان رای اولی بدهد که مسکوت عنه بماند تا جلسه ثانوی توضیحات داده شود بعد یکی اظهار کرد که رای بگیریم از مجلس مذاکره کافی است و مذاکره شد که رای بگیریم یا بگیریم اکثریت تصویب کردند که مذاکرات کافی است و باید رای گرفت آنرا میبایست در صورت مجلس قید کرد.

نایب رئیس - صورت خلاصه درست میشود و مجدداً قرائت میشود موضوع مذاکرات امروز هم مباحثه در بقیه نظامنامه داخلی است.

مؤتمن الملک - قبل از این که شروع بمباحثه میشود بنده عرض دارم و آن اینست که بنده گمان میکنم بلکه حتم دارم که این نظامنامه بترتیبی که ما مباحثه میکنیم و رای میکنیم يك چیز مجهول مهملی خواهد شد این شرایطی که در مورد دوائر قانونی در این نظامنامه قید شده است این شرایط را هیچ مراعات نکردیم راست است که چون هنوز نظامنامه نگذشته است نمیتوانیم شرایط را مراعات کنیم ولی چون این مسئله اساسی است میشود همین مسئله را از خود نظامنامه بیرون آورد و این است البته هر وقت که از يك لایحه قانونی مذاکره میشود دو شور باید بشود شور اول باید در خود لایحه شور کرد و در کلیه مباحثه کرد یعنی در آن لایحه بطور کلی و رویهمرفته باید مباحثه شود و در دفعه ثانی داخل میشود بمواد نظامنامه ولی بعد از آنکه يك بیک مواد آن را مباحثه میکنند دیگر رای نمیگیرید چرا برای اینکه ممکن است يك ماده که رای گرفتیم مثلا ماده ۱۹ بعضی مطالب بنظر ما صحیح نمیباید او را جرح و تعدیل میکنیم بعد میرسیم بماده ۲۵ و چون او مربوط بوده است بماده ۱۹ مجبور میشویم که جرح و تعدیلش کنیم همینکه او را میخوانیم قبل از اینکه ملتفت شویم رای میدهیم بعد معلوم میشود ماده ۱۹ صحیح بوده است ولی چون ۱۹ را رای دادیم ماده ۲۵ را چون مربوط بوده است مجبور میشویم که او را جرح و تعدیلش کنیم اگر باین ترتیب برویم بآخر نظامنامه که میرسیم میبینیم که تمام را تغییر داده ایم بدینجهت بنده عقیده ام اینست چنانچه تمام لوائح قانونی را مراعات کنیم اول باید تمام مواد را يك بیک مباحثه کنیم تا آخر در ضمن این مباحثات آن موادی که بهم مربوط هستند و مذاکره شده آنها معلوم میشود در دفعه ثانی شروع میکنیم برای رای دادن و اگر این کار را بکنیم بنده گمان میکنم بی خود مباحثه میکنیم برای اینکه يك چیز بی معنی خواهد شد و این مسئله را بنده پیشنهاد میکنم که از امروز بعد این مواد را که میخواهند رای بگیرند همین قدر مباحثه کنیم اگر توضیحاتی لازم است داده شود تا برسیم بآخر نظامنامه بعد از آنکه بآخر نظامنامه رسیدیم آنوقت شروع میکنیم بدادن رای در باره

مواد بدون مباحثه دیروز هم يك اشتباه کلی در آخر نظامنامه شد البته خواننده باید که نوشته است که هیئت رئیسه منسحب میشود سه شعبه شعبه اداری - شعبه تقنینیه رئیس دفتر جزء شعبه تقنینیه و مباشرین جزء شعبه اداری است و این در آخر نظامنامه نوشته شده است و مربوط است بماده هشتم و چون دیروز این ارتباط را ملاحظه نکردیم ماده آخر نظامنامه ضایع خواهد شد پس بهتر این است که ایندفعه بدون رای گرفتن مباحثه شود دفعه دیگر در مواد یکی یکی رای گرفته شود.

نایب رئیس - چون این مسئله تازه پیشنهاد شده است باید نوشته شده و بعد موضوع مذاکره شود حالا باید فهمید که نوشته شده بعد مذاکره شود یا اینکه الان همین مطلب را موضوع بحث قرار داد.

در این خصوص مذاکرات زیاد شد بالاخره قرار شد رای گرفته شود در این بنده ماده بماده رای گرفته نشود (اظهار شد که رای در هر ماده گرفته نشود مذاکرات بطول خواهد انجامید ولی معلوم نیست کی مباحثه در باب آن ماده ختم میشود و تولید زحمت خواهد کرد.)

جواب گفته شد رئیس مجلس هر وقت یافت مذاکره در آن کافی است و اگر اجازه بدهد همان مذاکرات سابق تکرار خواهد شد که آنوقت اجازه نخواهد داد و میگوید مذاکره کافی است.

در اینموقع رای گرفته شد قریب باین مضمون هر که رای دارد در اینکه در هر ماده در قرائت ثانی لازم نیست رای گرفته شود و رای باید در قرائت ثالث گرفته شود قیام نماید (۳۷) نفر قیام نمودند با اکثریت پذیرفته شد.

بعد شروع بقرائت نظامنامه شد و تاماده ۲۹ مباحثه شد و موضوع مباحثه یادداشت شد که دفعه بعد رای گرفته شود.

مجلس یکساعت و سه ربع از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

مذاکرات یوم شنبه چهارم شهر ذیحجه الحرام

مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد گردید عده حضار () غائبین () خلاصه مذاکرات را جناب معاضد الملک قرائت نمودند (بواسطه غیبت رئیس جناب حاجی صید نصرالله نایب رئیس اول بجای رئیس مجلس را رسمیت دادند)

نایب رئیس - مناقشه دارد (ایرادی نشد) امضا فرمودند.

در این موقع بنا بر ایرادی که جناب مؤتمن الملک برخلاف مذاکرات چهارشنبه غره ذیحجه الحرام نمودند لهذا بصورت مجلس چهارشنبه را معاضد الملک قرائت نمودند.

مؤتمن الملک - پریروز که خلاصه صورت مجلس غره ذیحجه الحرام قرائت شد عرض کردم رانی که بنده پیشنهاد کرده بودم در این باب رای گرفته نشد و این هم باید در صورت مجلس قید شود آنروز این اعتراض اینجا شد ولی نمیبینم که ...

نایب رئیس - مطلب خودتان را ثانیا خوب توضیح نمائید.

مؤتمن الملک - يك رانی بنده در باب مسئله نقره در غره ذیحجه گفتم وقتیکه لایحه یعنی کاغذ وزیر مالیه خوانده شد اینجا بنده يك رانی